SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Vammaisten henkilöiden oikeuksien
neuvottelukunta VANE

12.3.2018

Eduskunta/
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite: Kuulemistilaisuus 15.3.2018/HE 180/201

Asia: HE 180/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle tieliikennelaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta (VANE) lausuu esityksestä ensisijassa YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen näkökulmasta. Esityksellä täytäntöönpannaan muun muassa sopimuksen artikloita 4 Yleiset velvoitteet, 9 Esteettömyys ja saavutettavuus, 11 Vaaratilanteet ja humanitaariset hätätilat, 14 Henkilön vapaus ja turvallisuus, 19 Eläminen itsenäisesti ja osallisuus yhteisössä ja 20 Henkilökohtainen liikkuminen.

Vammaiset henkilöt ovat liikenteessä usein haavoittuvammassa asemassa kuin muut tien käyttäjät ja turvallisuus on vammaisille ihmisille osa esteettömyyttä. YK-sopimus edellyttää, että osapuolet toteuttavat kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen vammaisten ihmisten suojelun ja turvallisuuden myös liikenteessä. Artiklassa 20 todetaan mm.: *”Sopimuspuolet toteuttavat tehokkaat toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille mahdollisimman itsenäisen henkilökohtaisen liikkumisen, muun muassa: a) helpottamalla vammaisten henkilöiden henkilökohtaista liikkumista sillä tavalla kuin ja silloin kun he haluavat sekä kohtuulliseen hintaan; ”* Tieliikennelaki on yksi keino toimeenpanna tätä velvoitetta.

Seuraavassa pykälätason ja yksityiskohtaisten perustelujen huomioita em. viitaten:

Pykälä 4: VANE pitää tärkeänä, että tieliikennelakiin on kirjattu tienkäyttäjän ennakointivelvollisuus. Yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi kuitenkin hyvä mainita esimerkkinä vammaiset ihmiset, jolloin ennakoinnin tarve erityisesti korostuu.

Pykälä 28: VANE pitää risteysajoa koskevaa varovaisuusvelvoitetta tärkeänä vammaisten ihmisten kannalta. VANE katsoo, että varovaisuusvelvoitetta tulisi noudattaa myös risteyksestä liikkeelle lähdettäessä eikä vain sitä lähestyttäessä. Erilaiset hybridi- ja sähköajoneuvot ovat lähes äänettömiä seistessään risteysalu-

Meritullinkatu 8, Helsinki
PL 33, 00023 Valtioneuvosto
Puhelin 0295 16001
Vanen.posti@stm.fi
etunimi.sukunimi@stm.fi
www.vane.to

eella, jolloin osalla vammaisista on vaikeuksia havaita ajoneuvon olemassaolo ja liikkeelle lähtö.

Pykälä 37: VANE pitää tärkeänä pääsääntöä, että pysähtyminen ja pysäköinti on kielletty jalkakäytävällä. Poikkeukset pääsäännöstä aiheuttavat kuitenkin erityisestä varovaisuussäännöstä ja kuljettajan lähellä pysyttelyvelvoitteesta huolimatta toisinaan vaaratilanteita vammaisille ihmisille. Tämän vuoksi VANE esittää, että poikkeuksellisissa pysähtymisissä tai pysäköitäessä mopoa tai polkupyörää tulisi kuitenkin aina, jos vain mahdollista, pyrkiä huolehtimaan siitä, että jalkakäytävälle jää esteetön kulkureitti esim. pyörätuolin tai rollaattorin käyttäjälle, ettei heidän tarvitsisi mennä ajoradalle kiertääkseen pysäköityä ajoneuvoa. Erityistä varovaisuutta tulisi myös noudattaa silloin, jos esim. lastaustilanteessa syntyy ns. yläesteitä, joihin jalankulkija voi lyödä päänsä. Esimerkiksi valkoisen kepin tai opaskoiran kanssa liikkuva näkövammainen voi satuttaa tällaisissa tilanteissa itsensä.

Pykälä 39: Pykälässä 39 muutettaisiin vammaisten pysäköintiluvan nimi liikuntaesteisen pysäköintitunnukseksi. Uusi nimi kertoisi täsmällisemmin tunnuksen käyttäjäryhmästä, sillä kaikilla vammaisilla henkilöillä ei suinkaan ole liikkumisen esteitä, eivätkä he siten ole oikeutettuja tunnukseen. VANE haluaa kuitenkin huomauttaa, että yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan tunnuksen myöntämisperusteissa virheellisesti pykälään 188, kun oikea pykälä on 190.

VANE:lle on tullut jonkin verran palautetta siitä, että liikuntaesteisen pysäköintitunnuksella pysäköinnin ”pelisäännöt” eivät ole kaikilta osin selkeät, tämä koskee erityisesti yksityisiä pysäköintialueita. Informaatio-ohjaukseen tulisi tältä osin kiinnittää huomiota, että esteettömät pysäköintipaikat olisi selkeästi merkitty ja ohjeistettu, miten niiden kanssa tulee toimia.

Pykälä 41: VANE pitää hyvänä, että 2 momentissa on huomioitu se, ettei kuormaustilanteissa saisi aiheuttaa vaaraa muulle liikenteelle tai ympäristölle. 2 momentin yksityiskohtaisiin perusteluihin voisikin lisätä lauseen, että näissä tilanteissa olisi erityisesti huomioitava liikuntaesteisten ihmisten turvallisuus.

Pykälä 43 ja 45: VANE pitää hyvänä, että pykälissä on mainittu liikuntaesteisten pysäköintitunnus. Pykälän 43 2 momentin yksityiskohtaisiin perusteluihin on kuitenkin edelleen virheellisesti jäänyt vielä maininta vammaisen pysäköintiluvasta.

Pykälä 44: VANE pitää välttämättömänä, että vammaisilla ihmisillä olisi yhdenvertainen pääsy kävelykadulla sijaitseviin palveluihin. Esim. invataksilla tulisi olla mahdollisuus viedä ja hakea vammainen asiakas kävelykadulta. VANE ehdottaa, että säännöksessä sallittaisiin invataksilla ajo kävelykadulla silloin, kun se on tarpeen vammaisen henkilön viemiseksi tai hakemiseksi kävelykadulta. Vammaisten YK-sopimuksen artiklan 9 mukaan vammaisilla henkilöillä tulee olla esteetön pääsy fyysiseen ympäristöön.

Pykälä 95: VANE pitää pyörätuolin kiinnityksen vastuusäännöstä asianmukaisena.

Lisätietoja: neuvotteleva virkamies/pääsihteeri Merja Heikkonen, p. 02951 63203, merja.heikkonen@stm.fi.

VAMMAISTEN HENKILÖIDEN OIKEUKSIEN NEUVOTTELUKUNTA

Eveliina Pöyhönen puheenjohtaja	Merja Heikkonen pääsihteeri